

ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерства соціальної політики України

до проекту Закону України „Про визнання таким, що втратив чинність Закону України „Про створення вільної економічної зони „Крим” та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України” та про внесення змін до деяких законодавчих актів України”

ініціатори законопроекту – народні депутати України Умеров Р. Е., Железняк Я. І., Мезенцева М. С. та інші

реєстраційний номер 5502 від 18 травня 2021 р.
(перше читання)

1. Законопроект підтримується із зауваженнями.

2. Законопроектом пропонується визнати таким, що втратив чинність, Закон України „Про створення вільної економічної зони „Крим” та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України” та внести зміни до законів України „Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”, „Про державні лотереї в Україні”, „Про нотаріат” та „Про безоплатну правову допомогу”.

Реалізація законопроекту сприятиме усуненню обставин, які сприяють продовженню ведення господарської діяльності на тимчасово окупованій території, а також дискримінаційних положень законодавства, які призводять до порушення прав громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України.

Водночас Мінсоцполітики вважає за доцільне зауважити про таке.

Щодо надання соціальних послуг

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України „Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України”, зокрема щодо визначення Кабінетом Міністрів України порядку надання соціальних послуг громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території України.

Відповідно до Закону України „Про соціальні послуги” (далі – Закон) соціальні послуги надаються безпосередньо надавачами соціальних послуг – юридичними та фізичними особами, фізичними особами – підприємцями, включеними до розділу „Надавачі соціальних послуг” Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Соціальні послуги надаються за місцем проживання / перебування отримувача соціальних послуг (вдома); у приміщенні надавача соціальних послуг; за місцем перебування отримувача соціальних послуг поза межами місця проживання та приміщення надавача соціальних послуг, у тому числі на вулиці.

Підставою для розгляду питання надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів є подання заяви / звернення до структурного підрозділу з

питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчого органу міської ради міст обласного значення, ради територіальної громади за місцем проживання / перебування особи.

Для забезпечення населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади соціальними послугами місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування щороку визначаються потреби населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у таких послугах, у тому числі з урахуванням статі, віку, місця проживання відповідних категорій осіб / сімей.

Фінансування надання соціальних послуг здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, тому рішення про створення надавачів соціальних послуг приймається місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування на підставі визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах.

Отже, відповідно до законодавства забезпечення надання соціальних послуг особам / сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах, відповідно до їхніх потреб на території адміністративно-територіальної одиниці віднесено до повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Забезпечення надання базових соціальних послуг таким особам / сім'ям відповідно до їхніх потреб, вжиття заходів до надання інших соціальних послуг таким особам / сім'ям віднесено до повноважень Київської та Севастопольської міських, районних, районних у мм. Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад міст обласного значення, сільських, селищних, міських рад територіальних громад.

З огляду на вищевикладене запропоноване положення щодо визначення порядку надання соціальних послуг громадянам, які проживають на тимчасово окупованій території, Кабінетом Міністрів України потребує вилучення.

Щодо пенсійного забезпечення

Норми законопроекту не узгоджуються із принципом системності, оскільки допускають неузгодженості між нормативно-правовими актами, що мають однакову юридичну силу.

Так, законопроектом пропонується внести зміни до частини другої статті 7 Закону України „Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України” щодо виплати пенсій громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території, та викласти в новій редакції статтю 13 цього Закону, передбачивши положення щодо звільнення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), встановленого Законом України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування”, та збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, справляння якого здійснюється відповідно до Закону України „Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування”, з доходів, отриманих юридичними

особами (їхніми відокремленими підрозділами) та фізичними особами на тимчасово окупованій території, операцій та / або з інших об'єктів оподаткування (в тому числі об'єктів, пов'язаних з оподаткуванням) на тимчасово окупованій території.

Проте відповідно до частини другої статті 3 Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” (далі – Закон) порядок здійснення пенсійних виплат за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням визначається виключно цим Законом.

Зокрема, пунктом 14⁴ розділу XV „Прикінцеві положення” Закону передбачено, що виплата пенсій та надання соціальних послуг, передбачених цим Законом, здійснюються за рахунок коштів, які надходять від платників єдиного внеску, розташованих на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя. У разі виникнення дефіциту коштів для фінансування цих виплат такий дефіцит покривається за рахунок коштів бюджету Автономної Республіки Крим та бюджету м. Севастополя. Громадяни України, які проживають на території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя і не отримали громадянства Російської Федерації та не одержують пенсії та соціальні послуги від органів пенсійного забезпечення Російської Федерації, мають право на отримання виплат згідно з цим Законом у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Законопроектом не передбачено внесення змін до Закону в частині регулювання порядку виплати пенсій громадянам України, які проживають на тимчасово окупованих територіях, що не узгоджується із принципом правової визначеності.

Конституційний Суд України, зокрема, у рішеннях від 22.09.2005 № 5-рп/2005, від 29.06.2010 № 17-рп/2010, від 22.12.2010 № 23-рп/2010, від 11.10.2011 № 10-рп/2011 звертає увагу на те, що основним елементом принципу верховенства права, передбаченого статтею 8 Конституції України, є принцип правової визначеності, відповідно до якого юридичні норми мають бути чіткими, ясними і недвозначними, оскільки інше не може забезпечити їх однакове застосування та не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці.

Також пропозиції законопроекту щодо звільнення від сплати єдиного внеску осіб, зазначених у ньому, потребують узгодження із принципами обов'язковості страхування осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) та інших підставах, передбачених законодавством, а також осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, фізичних осіб – підприємців та рівноправності застрахованих осіб стосовно отримання пенсійних виплат та виконання обов'язків щодо сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, визначеними статтею 7 Закону.

Так, Законом та законами про інші види загальнообов'язкового державного соціального страхування передбачено зв'язок реалізації гарантованих статтею 46 Конституції України прав на забезпечення громадян у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в

інших випадках, передбачених законодавством, із тривалістю та розмірами сплачених страхових внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (єдиного внеску). Тільки сплачені страхові внески (єдиний внесок), як передбачено у частині першій статті 24 Закону, є підставою для зарахування періодів роботи до страхового стажу працівникам, необхідного для призначення їм пенсії.

Також положення законопроекту потребують оцінювання їх відповідності критеріям допустимості державної допомоги, визначеним у статтях 5 та 6 Закону України „Про державну допомогу суб'єктам господарювання”.

Відповідно до статті 4 Закону України „Про державну допомогу суб'єктам господарювання” державна допомога може реалізовуватися, зокрема, у формах надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів; списання боргів включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання; надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами; зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Крім того, джерела покриття витрат, пов'язаних з наданням запропонованих законопроектом гарантій, не визначено.

Солідарна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування базується на засадах солідарності і субсидування та здійснення виплат пенсій і надання соціальних послуг за рахунок поточних надходжень коштів від економічно активного населення до Пенсійного фонду України.

Згідно із частиною першою статті 72 Закону основним джерелом формування коштів Пенсійного фонду України є надходження від сплати єдиного внеску, що спрямовуються на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування у розмірах, визначених законом.

Відповідно до статті 21 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування єдиний внесок – це консолідований страховий внесок на пенсійне страхування, страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, страхування на випадок безробіття, який в обов'язковому порядку сплачується страхувальниками з метою забезпечення реалізації прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за соціальним страхуванням.

Його розмір має забезпечувати застрахованим особам виплати та надання соціальних послуг, передбачених законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування; фінансування заходів, спрямованих на профілактику страхових випадків; створення резерву коштів для здійснення виплат та надання соціальних послуг застрахованим особам; компенсацію

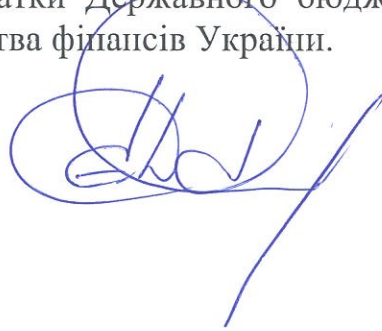

адміністративних витрат на забезпечення функціонування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Реалізація положень законопроекту потребуватиме додаткових видатків з бюджету, зокрема, Пенсійного фонду України, які не забезпечені реальними джерелами їх фінансування, а також матиме негативний вплив на дохідну частину бюджету Пенсійного фонду України та Державного бюджету України, а відтак – перегляду розміру єдиного внеску.

З огляду на статтю 113 Закону щодо покриття дефіциту Пенсійного фонду України за рахунок коштів Державного бюджету України реалізація законопроекту матиме вплив на видатки Державного бюджету України, що потребує врахування думки Міністерства фінансів України.

Перший заступник Міністра

Євген КОТИК

_____ 2021 р.

